УДК 347 (043.2)

Захарко Х. Є., студентка,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Лукасевич-Крутник І. С., к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА ЖИТЛО

Соціально-економічні зміни, які відбулися в останні роки в нашій країні, істотно вплинули на розвиток інституту права власності. Серед комплексу загальних правових питань у контексті вдосконалення соціальної політики України важливим є з'ясування природи «права спільної власності подружжя». Це зумовлює необхідність аналізу законодавчих норм для виявлення неузгодженостей між спільною сумісною й спільною частковою власністю, тому що це має велике значення для правильного і однозначного застосування Сімейного кодексу України.

Питання спільної сумісної власності досліджували такі науковці, як Жилінкова І., Гриняк А., Борисова В., Баранова Л., Ромовська З., Новахатська Я. Однак правозастосовна практика виявила цілий комплекс питань, які в подальшому необхідно врегулювати.

Метою статті є дослідження окремих аспектів правового регулювання права спільної власності подружжя.

Спільне володіння є специфічним правовим явищем, що характеризується множинністю суб'єктів стосовно об'єкта власності. Окрім законодавчо визначених випадків, Сімейний кодекс України (далі – СКУ) встановив принцип спільності придбаного в період шлюбу майна.

Згідно зі ст. 60 СКУ, майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на правах спільної сумісної власності незалежно від того, чи мав один із них самостійний заробіток (дохід) [1, с. 284]. Тому поняття спільності не поширюється на майно, придбане до шлюбу або після його розриву.

Об'єктом права спільної сумісної власності подружжя є житло, набуте одним із подружжя під час шлюбу внаслідок приватизації державного житлового фонду, та земельна ділянка, набута внаслідок безоплатної передачі її одному з подружжя із земель державної або комунальної власності, у тому числі приватизації.

Спільна часткова власність подружжя на житло, набуте під час шлюбу, може бути реалізована за згодою подружжя відповідно до шлюбного договору. Таким чином, подружжя може визначити окремі частки на придбане ними під час шлюбу житло, які належатимуть їм на праві не сумісної, а спільної часткової власності (реальної або ідеальної).

Житлом, що належить на праві приватної власності одному з подружжя, під час сумісного проживання часто користуються обоє з подружжя, хоча роздільне проживання подружжя допускається законом.

Для визнання роздільного майна спільним необхідно, щоб цінність роздільного майна, до якого належить і житло, в період шлюбу істотно збільшилася. У разі виникнення спору в суді слід порівняти вартість майна до та після створення подружжям відповідних поліпшень. Зокрема, якщо виникає спір щодо жилого будинку, то беруть до уваги такі обставини, як капітальний ремонт, добудова чи перебудова будинку, придбаного до шлюбу. Якщо ж під час сімейного життя подружжя здійснювало лише поточний ремонт жилого будинку, квартири, то це не дає підстав для визнання майна спільним. У цьому разі другий з подружжя може вимагати лише відшкодування витрат, яких він зазнав. Отже, питання про те, наскільки суттєво збільшилася вартість спірного майна під час шлюбу, при винесенні судом рішення має оціночний і переважно суб'єктивний характер.

Спільна сумісна власність на житло може виникати не тільки у сім'ї та подружжя, а й на підставі інших цивільно-правових дій:

— на будинок, збудований у результаті спільної праці громадян, які об'єдналися для спільної діяльності, якщо письмовою згодою між ними встановлено режим спільної сумісної власності на набуте в результаті такої діяльності майно;

— на квартиру або будинок, передані з державного житлового фонду шляхом приватизації за письмовою згодою всіх членів сім'ї наймача в спільну сумісну власність;

— на житло, яке перебуває в спільній сумісній власності громадян та юридичних осіб або держави.

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» передача займаних квартир (будинків) у спільну сумісну чи часткову власність здійснюється за письмовою згодою всіх повнолітніх членів сім'ї, які постійно мешкають у даній квартирі (будинку), в тому числі й тимчасово відсутніх, за якими зберігається право на житло, з обов'язковим визначенням уповноваженого власника квартири (будинку). В цьому разі право спільної сумісної власності подружжя виникає на підставі спеціального приватизаційного законодавства і, відповідно, здійснення правомочностей співвласниками приватизованого житла має відбуватися за загальними правилами цивільного законодавства.

Закон надає подружжю рівні права на їхнє спільне житло. Розпоряджаються вони ним за спільною згодою. Чоловік і жінка як співвласники мають право здійснювати різні цивільно-правові угоди щодо спільного майна. При цьому учасникам таких угод слід додержуватися, крім норм цивільного законодавства про правила укладання угод, також

спеціальних вимог, передбачених сімейним законодавством. Відповідно до ст. 65 нового СКУ при укладанні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя. Дружина (чоловік) має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її (його) згоди. чоловік чи дружина мають право подарувати або будь-яким іншим шляхом передати набуту конкретну частину свого спільного або роздільного майна. Він чи вона мають право взагалі відмовитися від усього належного йому (їй) майна на користь іншого з подружжя, оформивши це належним чином. При розірванні шлюбу право спільної сумісної власності на житло, набуте під час шлюбу, не припиняється. Розпорядження цим житлом здійснюється співвласниками виключно за взаємною згодою.

При розлученні подружжя не завжди вирішує питання про поділ спільного майна. Вони продовжують спільно користуватися жилим будинком. У цьому випадку законодавство не зобов'язує подружжя ділити майно добровільно або в судовому порядку.

Дуже важливе значення має припинення спільної сумісної власності подружжя на житло. Воно може здійснюватися за різними підставами, але найбільш типовими є:

— поділ житла за взаємною згодою подружжя або за рішенням суду;

— визначення частки одного з подружжя в спільній квартирі, будинку в зв'язку з його смертю та відкриттям спадщини;

— визначення частки одного з подружжя в зв'язку зі зверненням стягнення на його частку в майні.

Поділ спільного житла подружжя означає припинення права спільної сумісної власності подружжя на це майно та виникнення на її основі особистої приватної власності дружини та чоловіка або спільної часткової власності подружжя.

Література

1. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар [3-тє вид., перероб. і доп.] / З. Ромовська. – К.: Правова єдність, 2009. – 432 с.

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (зі змін. і допов.). – К.: Ліга-Закон, 2008. – 385 с.

3. Гриняк А. Спірні питання спільної власності подружжя за новим цивільним та сімейним законодавством України / А. Гриняк // Право України. – 2014. – № 6. – С. 65-68.

4. Новохатська Я. Правове регулювання майнових відносин подружжя (порівняльно-правовий аспект): автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Я. Новохатська; Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2014. – 20 с.

5. Жилінкова І. Корпоративні права осіб з подружнім статусом / І. Жилінкова // Проблеми здійснення та захисту корпоративних прав: зб. тез

наук. повідомлень учасників (м. Херсон, 31 жовтня – 01 листопада 2008 р.). – [Ред. кол. В. Луць, І. Берестова]. – К., 2013. – № 1 (55).– С. 17-24.

6. Поліщук Л. Форми права власності за законодавством України / Л. Поліщук // Віче. – 2011. – № 14. – С. 13-16.

УДК 656.7.073(043.2)

Казимова Л. Р., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зеленова М. О., асистент

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Повітряний транспорт в історичному вимірі є порівняно новим видом транспорту. Разом з тим, повітряні перевезення набувають все більшого поширення як у нас в країні, так і за кордоном. Така популярність зазначеного виду перевезень обумовлена, в першу чергу, великою, порівняно з іншими видами транспорту, швидкістю, можливістю доставити пасажирів і вантаж в місця призначення, що є недоступними для інших видів транспорту.

Підприємству, фірмі, при організації каналів розподілу готової продукції, доводиться вирішувати безліч питань, пов’язаних з доставкою вантажів. У першу чергу, необхідно вибрати вид транспорту, методи організації перевезень і тип транспортних засобів.

При раціональному виборі транспорту фахівці звертають увагу на його відповідність властивостям вантажів, що перевозяться. Головним критерієм є збереження вантажів, найкраще використання місткості і вантажопідйомності транспорту, зниження витрат на перевезення.

Зі створенням повітряного транспорту стало набагато легше перевозити вантаж у великій кількості. Повітряний транспорт є гарантом найвищої швидкості і надійної доставки вантажу з найкращим його збереженням.

Порівняно висока вартість перевезення вантажів цим транспортом обмежує його використання для перевезення товарів народного споживання. Незважаючи на це, часто, саме вантажні авіаперевезення стають єдиною можливістю швидко, надійно й гарантовано доставити габаритний вантаж за місцем призначення.

Під час перевезення вантажу видають авіавантажну накладну. Замість авіавантажної накладної можуть бути застосовані інші засоби, що забезпечують збереження інформації (наприклад, в електронному вигляді) стосовно його транспортування. Застосовуючи такі засоби, перевізник має право видати відправникові вантажу документ, який замінює